

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

LAURA HOKKANEN

Tunteellinen suhtautuminen taiteeseen

Mahdollisimman rehellisiä pohdintoja tulevasta työstä kuvataiteilijana

KUVATAITEEN TUTKINTO-OHJELMA
2022

Tekijä Laura Hokkanen	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2022
	Sivumäärä 32	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Tunteellinen suhtautuminen taiteeseen		
Tutkinto-ohjelma Kuvataide		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä opinnäytetyössä lähdettiin havittelemaan viimeisiä tärkeitä oivalluksia, ennen siirtymistä opiskelupaikan turvasta nykyaidekenttää kohti. Tarkoituksena oli selventää oman taiteen tekemisen motiiveja ja löytää syyt tämän hetkessä itseilmaisussa näyttäytyville valinnoille.</p> <p>Näitä aiheita lähestyttiin kirjoittamalla, vapaasti assosioiden ja essee muotoisesti erilaisista taiteen tekemiseen ja katsomiseen liittyvistä aiheista.</p> <p>Kirjoitetusta massasta karsimalla ja uudelleen muotoilemalla löydettiin tämän opinnäytetyön pääsisällöt:</p> <p>Mikä tekee taiteesta merkityksellistä? Miten harrastuneisuus suhteutuu ammattitaiteeseen? Mitä tunteita taiteen tekeminen ja katsominen herättää?</p> <p>Näitä aiheita käsiteltiin hyvin subjektiivisesti, tarkoituksena luoda rehellisyyttä ja henkistä turvallisuuden tunnetta edistävä pohja valmistuvalle kuvataiteilijalle.</p> <p>Vaikka taiteen tekemisen tunteet ja tunnelmat ovat hyvin vaihtelevia, tässä opinnäytetyössä löydettiin vastauksia tärkeisiin taiteen merkitystä ja arvoja pohtiviin kysymyksiin, ainakin seuraavaan kyseenalaistuksen hetkeen asti.</p>		
Avainsanat kuvataide, kuvataiteilija, maalaustaide, taiteen tarkoitus, ammatinvalinta		

Author Laura Hokkanen	Type of Publication Bachelor's thesis	Date May 2022
	Number of pages 32	Language of publication: Finnish
Title of publication Emotional attitude towards art		
Degree programme Fine Arts		
Abstract This thesis discusses significant realizations that have occurred in the last moments before leaving the safety of education to finally participate the contemporary art world. The purpose was to clarify the motive for making one's own art and to find the reasons for the choices that appear in the self-expression of the moment. These topics were approached by writing, freely in the form of associations and essays on various topics related to making and viewing art. The main concepts of this thesis were found in the written mass by pruning and reformulation: What makes art meaningful? How does a hobbyist relate to professional art? What emotions does making and watching art evoke? These topics were dealt with very subjectively, developing an honesty and a sense of mental security for the graduating visual artist. Although the feelings about making art are very variable, this thesis found answers to important questions about the meaning and values of art, at least until the next moment of questioning.		
Keywords fineart, fineartist, painting, the purpose of art, career choice		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN ENSIMMÄINEN TEOSOSUUS	5
3 INTROKSI UUSILLE AJATUKSILLE	11
4 IRTI MERKITYKSETTÖMYYDEN TUNTEESTA.....	14
5 HARRASTUKSEN YLISTYSLAULU.....	16
6 AARTEISTA	18
7 NOSTALGIA JA TUNNEARVO	21
8 TEOKSENI	24
9 TUNTEET TAIDETTA TEHDESSÄ.....	27
10 TUNTEET TAIDETTA KATSOESSA.....	30
11 LOPUKSI: MITÄ SAIN SELVILLE?.....	32
LÄHTEET	

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä käyn läpi valmistumiseen liittyvää ajatustyötä ja opinnäytetyöteosten valmistamista. Aloitan esittelemällä teoksen, joka sai minut kyseenalaistamaan taiteen tekemiseni perimmäisiä tarkoituksia ja motiiveja. Tämän teoksen oli tarkoitus olla opinnäytetyöni teososuus, mutta teoksen valmistuttua päätin toisin. Seuraavissa kappaleissa käyn läpi oman taiteeni tarkoituksien etsimistä ja löytämistä vaihtelevien aiheiden kautta. Pohdin muun muassa harrastuksia ja niiden tärkeyttä, millaisia tunteita taiteen tekeminen ja katsominen herättää minussa ja lopuksi mitä näiden asioiden ajattelu ja niistä kirjoittaminen on saanut aikaan. Polveilevan ja harhareiteilläkin käyvän tekstin lomasta, toivon lukijan löytävän kiintoisia kysymyksiä, joiden avulla lähestyä uudelta kantilta omaa tekemistään ja asioita, joihin suhtautuu intohimoisesti.

2 OPINNÄYTETYÖN ENSIMMÄINEN TEOSOSUUS

Aloitin opinnäytetyöni teososuuden heinäkuussa 2021. Olin kesän aikana saanut luonnokset valmiiksi ja lähdin toteuttamaan työtä. Teos tulisi koostumaan maalauksesta, sen kehyksistä, pienistä veistoksista ja niiden jalustasta. Teos tulisi kuvaamaan ihmettä. Maalaus kuvaisi ihmeen tapahtuma hetkeä ja pienten veistosten mystistä alkuperää.

Sahasin levystä maalaukspohjan, joka oli alttaritauluista inspiroituen, pyöreä yläreunastaan. Luonnostelin maalauksen kuva-aihetta vuoroin paperille ja digitaalisesti tietoko-

neella, kunnes värit ja sommitelma alkoivat käydä selviksi.(Kuva 1)

Kuva 1 Luonnon ensimmäisen opinnäytetyön teososuuden maalauksesta.

Aloitin maalaamisen suuresta valoilmioistä. Maalasin akryylimediumia hyödyntäen läpikuultavia värillisiä ja valkoisia kerroksia ja onnistuin, mielestäni hyvin luomaan yli-luonnollisen oloisen ilmiön. Seuraavaksi maalasin teoksen etualan hahmot ja maan.

Punnitsin pitkään millaiset asennot ja ilmeet kuvan ihmisillä korostaisivat haluamaani tunnelmaa.

Maalauksen pikkuhiljaa valmistuessa, aloitin kehysten rakentamisen. Materiaaleja ja työskentelytapoja tutkittuani päädyin rungossa harjateräksellä vahvistettuun eristele-

vyyn, jonka päälle laittaisin vielä kipsikerroksen ja kipsikoristeet. Täysin uuden tekniikan haltuunotto oli jännittävää ja kehyksiä rakentaessa tein selkeästi eniten virheitä. Moniin muihin veiston tekniikoihin verraten tällainen eristyslevyn ja kipsin kanssa työskenteleminen oli kuitenkin hyvin vaivatonta ja monien ongelmien ratkaisut olivat minunkin, veistoa suhteellisen vähän harrastaneen, löydettävissä. Kehysten kanssa opeteltua tekniikkaa käytin myös pienten veistosten jalustan rakentamisessa. Joulukuun 2021 alussa lopputyöni oli valmis. (Kuva 2)

Kuva 2 Ensimmäinen opinnäytetyön teososuus valmiina.

Olin tarkan aikatauluni mukaisesti saanut sen ajallaan pakettiin. Oli hieno tunne katsoa teosta kokonaisuudessaan, varsinkin kun kaikki osat näyttivät hyvin pitkälti siltä miltä kuvittelin niiden näyttävän. Olin hyvin ylpeä, että tuntemattomien tekniikoiden ja itselleni hyvin epätyypillisen työskentelyn tulos oli niin onnistunut. Teos nojasi rakkaana työhuoneen seinää vasten.

"Nyt se on valmis, eikä tarvitse tehdä tällaista enää ikinä" ... "Perhana".

Miksi ihmeessä veisin lopputyönäyttelyyn teoksen, jonka kaltaista en tahdo enää koskaan tehdä?

Teoksen valmistamisen viimeisissä vaiheissa oli mieleeni hiipinyt muistoja siitä mil-laisia ajatuksia minulla ensimmäisenä tai toisena vuonna oli ollut opinnäytetyön suh-teen. "Turha tehdä mitään irrallista valtavaa eppistä spektaakkelia, ja antaa aivan vi-kaan menevä kuva siitä mitä tulen valmistumisen jälkeen tekemään." Opinnäytetyöte-oksia leimaa usein suuri koko, näyttävät muodot ja taiteilijan ennen käyttämättömät tekniikat. Tiesin sen ja silti olin mennyt siihen samaa loukkuun. Työ oli hieno, olin siitä ylpeä, mutta en näe, että lopputyön tarvitsisi olla mitään muuta kuin sitä taiteel-lista työtä mitä tekisi muutenkin.

Kaksi viikkoa työn valmistumisesta muhineet ajatukset saivat joku joulukuun päivä kello 2.30 yöllä seuraavan muodon:

Luulen että toi mun lopputyö ei tule tuollasenaan menemään lopputyönäyttelyyn.

Voi olla et nää ajatukset johtuu vaan siitä et se työ on nyt valmis ja oon kattonu sitä liikaa. Mut jotenkin kun siitä tänää irtos niitä paloja siitä jalustasta nii tuli semmonen ajatus että tuo työ ei tuu olemaan siellä galleriassa.

Se on kiinnostava ajatus.

Se on iso työ ja silti omalla päätökselläni voisin vaan tehdä sen että kukaa ei näkis sitä, edes luokkalaiset.

Nää on kiinnostavia nää epävarmuuden ajatukset.

Se on jännä et kirjoitin epävarmuuden, voi nimittäin hyvin olla et nää on laiskuuden ajatuksia. Mutta toisaalta laiskuuttani seuraamalla mä oon tähä päässy et onko ollu alusta alkaenkin väärin yrittää poiketa siitä?

Onko nyt joku opetuksen paikka et nyt pakotan itteni oppimaan miten käsitellä tollasia jätti veistohommia nii sit se pelastaa mut myöhemmin vai onko se vaan turhaa ponnistelu?

Jännittävää, kiinnostaa et nyt kun mulle tuli tää ajatus niin voinko päästä siitä eroon?

Voisin huomenna vaa päättää ja heittää ne kehykset ja sen jalustan menemään. Mil-lasen kuvan se antais ja jos vaan muutama ihminen tietäis, vaikuttaisko se ees mihinkään?

Oisko vaan kaikin puolin parempi vaihtoehto suorittaa tuo näyttely mukavuusalueen sisäpuolella ja jättää tuo hulluus vaan sivuun? Näyttäytyisinkö epävakaana jos rai-jaisin koko homman romulavalle ens yönä?

Oisko imagolle parempi jos se "menis rikki" ja voisin oikein julkisesti olla se hyvä hä-viäjä mitä aina ihannoin?

Voisinko viiä kaikkien eteen ne pikkuesineet ja jonku piirustuksen luonnoksen ja tehdä sen saman vaikutuksen/vaikuttamattomuuden ku tolla valtavalla työmaalla?

Puhuttiin muiden kanssa et toi työ on rehellinen ja joo tavallaan se on mutta ihan kaikista rehellisin se ei oo. Se ei kuvaa mun yleistapaa tehdä vaan on suuri ponnistus muun tekemisen vierellä. Toisaalta helppouteen pyrkivä mieleni voi varmaan tuottaa mihin tahansa "luontevaan"(helppoon) vaihtoehtoon hyvin järkevän ja syvällisen pe-rustelun. Sehän on taiteessa hyvin usein se pointti. Vaivannäön näyttämistä kyllä ar-vostetaan, mitä se nykyinen työ huokuu, mutta onko se vaivattomuuden ilmaus juuri se mun suurin vahvuus?

Mitä enemmän mietin, sitä enemmän en pidä siitä työstä. Melkein haluaisin nyt kello 3 yöllä marssia koululle ja kantaa sen työn pois. Huomenna niitä ei vaan ois siellä ja saisin alottaa ikään kuin puhtaalta pyödältä. Piirtää vaan ja maalata. Onkohan kai-killä tämmönen olo. Seisooko joku muuki valtavan maalauksen edessä ja miettii saisko

*sen tempastua sinne roskalavalle itekseen? Tuijottaako joku muukin veistoksensa sä-
röjä ja lähtee hakemaan kärryjä avuksi pois rysäyttämistä varten? Harkitseeko joku
jopa jotain dramaattisempaa, polttamista tai rälläkällä muussaamista?*

*Olinki miettiny miks se roskalava on ollu siellä niin kauan. Se odottaa... Se tietää et
innokkaimmat on jo valmiita ja epäily iskee. Onkohan se lava siellä koko vuoden
odottamassa näitä ajatuksia. Semmonen turvalaari mikä pyyhkäseen kiusalliset pyris-
telyt tiehensä.*

En heittänyt sitä teosta roskalavalle, se on edelleen tallessa, mahdollisesti menossa, joskus johonkin näyttelyyn. Loppujen lopuksi on selvää, että ensimmäinen opinnäyte-työni oli yhtä tarpeellinen kuin lopullinen työ. Se oli tarvittava konkreettinen todistus siitä, mitkä asiat taiteen tekemisessä ja katsomisessa eivät sovi minulle. Se toimi alkupisteenä, josta lähdin tarkentamaan oman itseilmaisuni aitoja ja luonnollisia piirteitä ja niiden saattamista oikeaan muotoonsa. Muutama päivä ennen joulua 2021 aloitin uuden opinnäytetyn teososuuden. Piirsin "Malakiitti"- teoksen, ja lähdin hatarin aske-
lin uutta teoskokonaisuutta kohti. (Kuva 3)

Kuva 3 Malakiitti, 2021. Ensimmäinen valmis teos uuteen opinnäytetyöhöni.

3 INTROKSI UUSILLE AJATUKSILLE

Opinnäytetyötä aloittaessani 26.1.2022 kirjoitin vapaasti assosioiden, muistiin seuraavan tekstin;

Mitä minä ajattelen? Tunnen närästystä, voinko edes ajatella kun tunnen närästystä. Ajattelenko nyt vain närästystä? Tuleeko tästä kirjoitelma närästyksestä? Luin Hegeliä ja yritän nyt käsitellä sitä. Hassua että pieni ihminen miettii “nyt kun luin vähän Hegeliä ja alan kirjoittaa niin tulee automaattisesti jotain uskomatonta ja hienoa ajatusta”. Aika nykyihmismäistä. Heti miettimässä mikä hyöty, ja mielellään konkreettinen hyöty, tästä toiminnosta minulle oli. Vähän niin kuin että “no missä minun palkinto kun jaksoin tunnin lukea kirjaa jossa ei ollut liikkuvia kuvia”. Säällittävää, mutta pitää kaikesta olla armollinen itselleen.

Voisin taas vähentää muiden ihmisten jokapäiväisen elämän seuraamista ja ohjata resursseni tuohon opinnäytetyöhön ja piirtämiseen ja sellaiseen. Tänään katsoin ruokalassa mehulasissa välkkyviä punaisia valoja ja ajattelin että voisin katsoa niitä kauemmin mutta en kaikelta kiireeltä kerinnyt.

Uusi ympäristö on nostattanut vahvaa aarteiden ja uusien tärkeiden paikkojen löytämisen intoa. Olen todella elossa. Mutta mistä löytyy se keskitie jossa saan olemassa olosta kaiken irti mutta en murehdi sitä mitä en saa irti? Uudessa ympäristössä kaupunki huutaa mahdollisuuksiaan. Kaikki ne kauniit ihmiset joita voisin nähdä jos menisin katselemaan. Kaikki ne pudonneet korvakorut jotka hiekoitushiekan seassa odottaa. Miksi haluan sen kaiken? Kotona on myös hyvä. Täälläkin on kaunista. Tuntuu että olen taas jonkun uuden asian kynnyksellä, mutta en ole ihan vielä sitä saavuttanut. Se on kyllä tulossa ja nyt ei voi kuin vain olla rauhassa ja hengailta. Pitää luottaa että sieltä se pulpahtaa ilman pahempia ponnisteluita.

Taiteen tekemisestä ja itsestäni pitäisi kirjoittaa enemmän, haluaisin ymmärtää omaa taidettani ja aitoja ihan oikeita sisäsyntyisiä ilmaisun motiivejani. Rehellisyyden tahdon löytää. Nyt en osaa sanoa oikein muuta kuin että olen laiska ja teen sitä mitä

tuottaa vähiten ponnisteluja. Kai siellä on oltava muutakin? (Huudahdusta tyhjyyteen "Juhhuuu?") Vai onko? Miten voin erottaa aidot ajatukset ja ajatukset jotka syntyvät vain siksi että haluan jatkaa laiskottelua. Huijarisyndroomaan vetoamalla voisin hyvin jatkan nykyisiä puuhiani miettien "Voi miksen voi tuntea ylpeyttä vaikka todellakin ansaitsisin sen?". Jos jotain osaa, niin osaa jotain ja jos tuntuu ettei osaa niin sitten pitäis varmaa koittaa kehittyä niin että osaa. Huijarisyndroomaa voinee aiheuttaa myös sisällötön tekeminen. Ei ihme että nolottaa jos ihmiset ympärillä arvostaa ja löytää hienoja merkityksiä mun taiteelle, jos en ole itse vaivautunut mitään sisältöjä miettimään.

Tällä hetkellä mun työt on oikeesti vaa paperilappuja. Sanon niistä lapuista kauniita ja tunteisiin vetoavia juttuja että joku pitäis niistä tai koskettuis niistä nii paljon, et se toimis todisteena siitä, et ei oikeesti sittenkää laiskotellu vaan tein jotain tärkeää.

Meidän talon ja viereisen talon väliin tulee tommonen jännä ilmavirtaus et noi leijailvat lumihiutaleet näyttää ihan sudenkorento parvelta.

Mun orkidean lehdessä on kastiketta sen on vähän parka. Mut en usko et se vaikuttaa sen kasvin olemiseen.

Mun opinnäytetyö on tunnearvon hyödyntäminen taiteentekemisessä. Käännettynä "miksi sinun pitäisi pitää minun piirustuksista yhtä paljon kuin minä pidän kivistä". Se on naurettavaa, edes minä en aina pidä omista töistäni yhtä paljon ku kivistä. Onko tää opparin kirjottaminen tuntunu niin tylsältä sen takia et se mun aiheen valinta ajaa mut käsittelemään pinnallisia tai väkisin väännettyjän asioita. Niinku esittäisin mun taidetta sillai miten Arja Korisevan esitti jokaisen biisin Vain Elämässä, sellanen itkukuristus kurkussaan. "Minä kosketun, teidänkin tulee koskettua!"

Voinko muuttaa mun näkökulman niin et niitä tunnearvoa hyödyntäviä taiteentekemisen keinoja itseasiassa vältellään eikä tavoitella. Tehdäänkin sellasia kuvia jotka pyrin irrottamaan mahdollisimman selkeesti kaikista muista asioista kun vaan siitä omasta

tekemisestä, kehityksestä, luomisesta. Mut sit taas mikäs helvetti on tämmösen subjektiivisen mässäilyn tulos ja ketä se tässä suomen maassa hyödyttää.

Mulle on ehkä tullu se ajatus, että hups heijakkaa enhän minä osaa mitään tieteellistä löytää tai edes lukea nii vedänpä ihan plörinäks sitten. Miks mun pitää aina vetää plörinäks? Miks en voi löytää sitä kulmaa millä saisin kerrottua jotain hyvää ja tärkeää ilman taitoja. Vai onko tässä taas kyse laiskuudesta, että vedänpä plörinäks nii ei ainakaa tarvii nähä vaivaa. Sit vielä tosi itsetietosesti ja mukarehellisesti kerron siitä miten nyt päädyin tähän ratkaisuun kun se on niin luonteva ja ehkä oon laiska mut se on tosi olennainen ja merkityksellinen osa mun työskentelyä. Pelkurin mamoilua sanon minä. Ihan sää- littävää tommonen iniseminen huonoista lopputuloksista kun ei jakseta tehdä asioita kunnolla. Mikä siinä on et odottaa vaan et kaikki tulee vaan itestään eikä minun tarvii oikeestaan mitään tehdä kun olen tämä taiteilija. Ja nyt sit kunnan marttyyri ajatukset tulille välittömänä egon korjaussarjana et "yhyy ei ihme et kaikki vihaa mua kun oon näin säällittävä ja mun taide on kauheeta" Onko nyt kunnallisinta tehdä tästä nauret- tavasta ja halvasta tunneaiheesta oppari niin hyvin ku pystyy vai venyttään vaan ai- hetta niin kauas että sais ees jostain kiinnostavasta kiinni. Ihmiset sanoo et " Uuu miten kiinnostava oppari aihe" mut kai se on kiinnostava kun kysyn niiltä jotain henki- lökohtaisuuksia ja ne pääsee kertomaan. Kuka nyt ei semmosesta innostuisi?

Tulee mieleen et onko mulla aidosti mitään annettavaan taiteessani, että miks mä ees teen tämmöstä kun en oo ees valmis oikeesti tekemään töitä sen eteen et ilmasisin jotain.

Tää on just se mistä kaikki on puhunu opinnäytetöistä, et kun ekaa kertaa joutuu oikeesti miettimää sitä omaa tekemistää yhtää tarkemmin nii tajuaa mikä selittely ja ajattelemattomuus sieltä paljastuu. Se on surullista, mutta kai se on välttämätöntä. Ei kai sitä lähde edes ajattelemaan mitä ämpäriin voi laittaa ennen kuin sen huomaan olevan tyhjä. (En nyt tiiä tuleeko tyhjistä ämpärisä mitään sen täyttämisen halua oikeassa elämässä, mutta menköön metaforana nyt tän kerran)

Mikä vapaus mulla on asettaa arvoja ja ajatuksia noihin pikkupaperikuoriin, jotka tälle hetkellä ei lumoa ajatuksellaan, eikä niin kauneudellakaan.

Olin aloittamassa opinnäytetyötäni tunnearvosta ja sen tietoisesta hyödyntämisestä taiteessa. Tämän kirjallisen tunteiden purkauksen seurauksena aloin aktiivisesti etsiä jostain uutta, josta kirjoittaa. Aiheet olivat rivien välissä jo tuossa tunteiden mylläkässä, niitä piti vain vähän kaivella.

4 IRTI MERKITYKSETTÖMYYDEN TUNTEESTA

Kirjoittaminen omasta työskentelystä tai sen lopputuloksista ei ole ollut kovinkaan suuri osuus ammattikorkeakoulututkintoa Kankaanpäässä. Vasta opinnäytetyön kirjallista osuutta aloittaessani olen oikeasti alkanut tutustua taiteen teoriaan ja filosofiaan. Lukeminen ja kirjoittaminen on nostanut esiin tärkeitä kysymyksiä omasta työskentelystä. Kirjoittaminen, taiteen filosofiset aspektit mielessä pitäen, on paljastanut ajattelomattomuutta omasta työskentelystä. Taiteen tekemisen ennen niin selkeiltä tuntuneet syyt alkavat rakoilla. Teosten itseriittoinen merkitys ja satunnaiset "hieno maalaus"-kommentit, eivät tunnu enää riittävilä. Oman taiteellisen tekemisen tarpeellisuutta ja oikeutusta on koko ajan vaikeampi tavoittaa. Unelmoin saavani kahden lauseen mittaisen tiivistetyn, ja mielellään kenelle tahansa ymmärrettävän vastauksen, jolla voin kuitata kaiken kyseenalaistamisen (lähinnä omani), siitä miksi minä saan käyttää kaiken aikani omaan itseilmaisuun. Luulen että sellaista ei kuitenkaan voi, ainakaan kovin pitkä ikäisessä muodossa, saavuttaa. Oman tekemisen kyseenalaistaminen ja arviointi, kääntäminen ja vääntäminen, lienevät juuri se mikä pitää luomisen liikkeessä.

Miten tarpeettomuuden tunne voin näkyä teoksissa?

Ensimmäinen ratkaisu turhuutta vastaan, jota olen itsessäni ja kanssaopiskelijoissa havainnut, on pakottava tarve löytää teokselle jokin yleisesti hyväksytty, syvälinen tai tärkeä selitys. Väkisin keksityt tarpeettoman monimutkaiset tai suurieleiset merkitykset, ja pakko niiden keksimiseen, voi johtua siitä että taideteoksen arvoon sellaisenaan ei itse uskota, tai ulkopuolelta annetaan ymmärtää ettei sen merkitys ole riittävä. Tuollainen merkitysten keksiminen jälkikäteen on kuitenkin vähintään oikopolku,

pahimmillaan sudenkuoppa, joka voi viedä teoksesta alkuperäisenkin merkityksen mennessään. Valitsemalla esimerkiksi uutisissa tai muussa julkisessa keskustelussa käsitellyn ongelman tai tilanteen kuvauksen, teoksen aiheeksi, on helppo ajatella teokseen liitettävän samoja tärkeyden ja ajankohtaisuuden arvoja, kuin itse aiheena olevaan asiaan liitetään. Kätevilä voivat tuntua myös suuret, kaikkia koskettavat aiheet kuten kuolema, ilmastonmuutos tai vaikka rakkaus. Näennäisesti helposti kuvattavat, suuret ja koskettavat aiheet, voivat kuitenkin paljastua kaikista vaikeimmiksi. Vaatii paljon kohdata kaiken kattavat teemat tarpeeksi laajasti tai sisäistää ne oman ajattelun osaksi, niin että niistä voisi saada luotua konkreettisen esineen, aihetta ilmaisemaan.

Voin maalata pääkallon ja sanoa että teos kertoo kuolemasta, mutta jos ei teos anna mitään enempää, ei mitään tarkennusta, tunnetta, tai reittiä aiheen ääreen, niin mitä se kuolemasta kertova pääkallo todella kertoo?

Ajankohtaisuus, vallitseva maailmantila ja filosofiset kysymykset kuolemasta, elämästä, kasvamisesta ja identiteetistä ovat loistavia aiheita taiteelle, mutta henkilökohtaisen näkemyksen, kokemuksen tai tunnesiteen puuttuessa, voi lopputulos jäädä klišeiseksi esitykseksi ilman, saavutettavaa ainutlaatuista sisältöä.

Toinen pakokeino turhuuden tunteelta on, näin hyvin kansanomaisesti ilmaistuna, "läskiksi heittäminen". Turhan työn tekemiseen voi tuntua tarpeettomalta paneutua. Sille ei uhrata aikaa tai ajatusta. Harjoittelu ja itseilmaisun kehittäminen voivat tuntua jopa vastenmielisiltä, jos pelkää jo alussa epäonnistuvansa tai luovansa jotain millä ei ole väliä. On kerrassaan kamalaa katsoa teosta johon tuntee käyttäneensä kaiken tiedon, taidon ja tunteen mitä omaa ja todeta se kaikki kokonaisuudessaan merkityksettömäksi. Tällaista tunnemylläkkää vältellessä voi tuntua kaikista armollisimmalta, jopa ainoalta järjelliseltä vaihtoehdolta tehdä tarkoituksella kehoja töitä. Merkityksettömyyden tunteen, tai satunnaisesti saatavan aidon kritiikin kohdatessaan on helppo turvautua tarkoituksellisesti huonojen töiden taakse. Silloinhan ne tunteet eivät liity omaan itseen vaan tuohon maalattuun levyn palaan, jonka tiedän olevan kelvoton. Näin omiin töihin kohdistunut ikävä tunneskaala vaihtuukin positiiviseksi oman älyllisyyden todistukseksi, kun oikeastaan arvasi jo mitä on tulossa ja osasi niin fiksusti ennakoida kaiken kritiikin. Jos ihmisessä on viehtymys taiteen tekemiseen, voi olla hyvin tuskallista suorittaa luomista aiemmin kuvailemieni reittien kautta. Siinä jää

ikään kuin täyttymättä jokin mystinen tarkoitus tai tyydytyksen tila, jota narkomaanin lailla lähtee teosta aloittaessaan tavoittelemaan.

Olisiko silloin aika luovuttaa? Ei heittää hanskoja naulaan, pikkuisen vain keventää niiden käyttöä. Mitä jos taiteen tekeminen olisikin harrastus? Välineet on hankittu ja prosessi on tuttu, jos vain pudottaisi sen ammattimaisuuteen pyrkimisen taakan ja odotukset ja aloittaisi luomisen alusta harrastajana, "eli sellaisena, joka suhtautuu kohteeseen hartaasti, rakastaen" (Wikipedia, 2017, kappale 2), ilman paineita jotka vääntävät itseilmaisua irvokkasiin ja epätyytyttäviin suuntiin.

5 HARRASTUKSEN YLISTYSLAULU

On yleisessä tiedossa, että harrastukset tuovat elämään hyvinvointia. Harrastuksista toivotaan elämään toimintaa, joka rentoutuksen, liikunnan, estetiikan tai muun aspektin kautta tuottaa mielihyvää. Harrastuksen yhtenä elementtinä voidaan pitää myös irtautumista, työelämän tuottavuuden ja tehokkuuden paineista, eikä harrastuksen yleisesti mielletä liittyvän rahan ansaitsemiseen. (Opetushallitus, kappale 4)

Harrastukset ovat parhaimmillaan vapaa aika, jolloin ei tarvitse olla hyödyksi kenellekään. Yhteiskunnassa, jossa pitäisi koko ajan olla, jos ei työpaikan niin, vähintään läheisten saavutettavissa, kartalla viimeisimmistä uutisista kotimaasta ja ulkomailta ja edustavasti ja aktiivisesti sosiaalisissa medioissa, voi harrastus olla ihmiselle turvasatama, jossa ei tarvitse olla kenellekään mitään. Ainut tila, joka on vain itseä varten.

On valtava onni nähdä kun joku on löytänyt elämäänsä intohimoa ja onnellisuutta nostattavan toiminnon. Sen tuntee huokuvan ihmisestä, että nyt ollaan jonkun hyvän asian äärellä. Puutarhassa häärävä naapuri näyttää uppoutuneelta puuhaansa, välillä nousten kauemmas ihastelemaan aikaansaannoksiaan. Aikaansaannokset ovat aidatulla pihalla, ne ovat hänen omiaan, se riittää.

Ympäristömme on kuitenkin asettanut taidokkaita ansoja tuon harrastuneisuuden polun varteen. Kilpailullinen asetelma on saatavilla sosiaalisen media kautta jokaiseen toimintoon, jos vain haluaa etsiä, eikä sekään itsessään haittaa jos kilpailu on osa harrastuksen tyydyttävyyttä. Kilpailullisuus on kuitenkin hyvin korostunutta ja toimintaa ohjaavaa niin monessa muussa yhteydessä nykyihmisen elämää, että sen ohjatessa harrastustakin, voi olla että harrastuksen muut hyvinvointia tuovat piirteet jäävät sen jalkoihin.

Lapsena aloitetut intensiiviset, tavoitteelliset harrastukset, tuntuvat pahimmillaan kertovan siitä, kuinka joidenkin alojen uraputki on aloitettava viimeistään kahdeksanvuotiaana, jos haluaa menestyä. Lapsityövoimalla tarkoitetaan, koulunkäyntiä häiritsevää, fyysisesti, psyykkisesti, moraalisesti, tai sosiaalisesti lasta haittaavaa, lasten tekemää työtä(International labour organization, kappale 2). Näiden ehtojen täyttymisestä, ammattiin tähtäävän, aikaa ja työtä vaativan harrastuksen parissa, ei kuitenkaan vaikuteta olevan kovinkaan huolestuneita. Aikuiselle ihmiselle, ajattelisi harrastuksen motiivien ja tarkoituksen tutkimisen olevan kuitenkin helpompaa. Harrastus on vapaaehtoista ja ihmisen luulisi huomaavan milloin on rentoutunut ja milloin stressaantunut. Harrastus voi kuitenkin olla myös toimintaa jolla peitetään tai korvataan itsetutkiskelua, luodaan elämään niin kova kiire että ajattelu pysyy totutusti urillaan pitkään, vaikka harrastuksen luonne muuttuisi haitallisiin suuntiin. Ulkoa ohjattu, kilpailullinen harrastaminen voikin huomaamatta kääntyä työksi työn päälle, sen sijaan että se toimisi rentouttavana vastapainona.

Harrastus josta syntyy jonkinlaisia käsin kosketeltavia konkreettisia tuotoksia, on myös uhan alla. Media puskee "menestystarinoita" ihmisistä jotka ovat päätyneet mielipuuhan äärestä, kirjoittamaan siitä kirjoja, luotsaamaan myyntitapahtumia ja keskusteluryhmiä, aina yrittäjyyteen asti. Tällaiset tarinat antavat toki paljon hienoja näkökulmia omaankin tekemiseen, mutta ne myös rakentavat "urapolkuja" sinne missä ihmisen olisi ehkä toisinaan parempi vain pysähtyä nauttimaan. Juuri harrastusten nauttinnollinen puoli on se mikä tekee niistä oivan alustan itseilmaisulle. Ihmisen ollessa vapaimmillaan ympäristön vaatimuksista, on hänellä mahdollisuus luoda jotain aidosti itselleen merkityksellistä. Teokseen, jota ei tarvitse koskaan kenenkään ulkopuolisen

todistaa, voi laittaa juuri sen mikä tuntuu tarpeelliselta päästää ulos. Esineitä tuottava harrastus voi olla hyvin vaihtelevaa toteutukseltaan, ja näin palvella erilaisia tarkoituksia. Esimerkkinä piirtäminen voi olla meditatiivista motorista toimintaa, ongelman ratkaisua, oppimisen ja tutkimisen toiminto, ajatusten purkamista kuvalliseen muotoon tai oman olemassaolon tutkimista jätettyjen viivojen kautta, eikä piirtämistä harrastettaessa olla tilivelvollisia siitä miksi milloinkin piirretään.

Aiempaan kriittisyyteni tuottavuudesta, viitaten nousee mieleeni kuitenkin kysymys. Eikö piirtäminen rahan teon välineenä voisi olla harrastus? Miten voidaan arvottaa että itseilmaisuus olisi jotenkin parempi teko ihmiselle kuin rahan tuottaminen? En sano että se välttämättä aina olisikaan, mutta oman harrastuksen antoisuuden tutkiminen on molemmissa yhtä tärkeää. Rahallinen hyöty voi kulutusyhteiskunnassa näyttäytyä suurempana antoisuutena, kuin se todellisuudessa onkaan. Se että harrastus tuottaa rahaa tai muuta itsensä ulkoista hyötyä, ei missään mielessä takaa että se olisi antoisaa tai täyttäisi sen paikan elämässä jota siltä haetaan. Tietysti joka päivä kuvallista itseilmaisuuta harjoittavana uskallan myös sanoa että, ilman pakkoa tuottaa hyötyä, saan aikaan merkityksellisemmän tuntuisia kuvia ja sanoja, ja jokaisen kannattaisi aktiivisesti etsiä omaa tapaansa saavuttaa sama. Se tuo päivittäistä tasapainoa ja järkeä elämään. Harrastus varsinaisessa merkityksessään, henkilökohtaisesta kiinnostuksesta ja rakkaudesta lajiin, on aina itseilmaisuuta. Se on tekoja jotka tehdään itselle, mutta näin tehdessään ihminen myös kertoo itsestään maailmalle.

”Minä olen ihminen joka rakastaa tehdä juuri tätä asiaa”

6 AARTEISTA

Minä harrastan aarteita, niiden etsimistä, keräilyä, järjestelemistä, muistelua, katselamista, putsailua ja niistä kirjoittamista. Minulla on aarrelaatikoita, joissa on vaihtelevilla periaatteilla jaoteltuja pieniä tavaroita (Kuva 4) Kivien keräily harrastukseni liittyy kiinteästi aarteiden keräämiseen. Se on ikään kuin luonnontieteellisyyteen painot-

tuva

aarteiden

alalaji.

Kuva 4 Aarteita lajiteltuina erilaisiin rasioihin ja pusseihin.

Voi kuulostaa vähän hassulta tällainen omien harrastusten avaaminen opinnäytetyössä, mutta niin kuin edellisessä kappaleessa totesin, näen että harrastukset ovat itseilmaisua ja vaikuttavat näin suoraan taiteelliseen työskentelyyni. Kerään asioita niiden kauneuden ja merkityksen takia ja nuo samat elementit olen aina kokenut hyvin tärkeiksi liittää teoksiini. Myös esineiden yksityiskohtainen tarkastelu ja niistä viehättyminen, on suoraan vaikuttanut haluuni tehdä nimenomaisesti esittäviä kuvia. Esittävässä kuvassa voin ilmaista aineellisia asioita, joita voin kuvitella tutkivani aarteiden tapaan.

Aarteet ovat myös muistelemisen tapa. Ne ovat pieniä muistojen säiliöitä, täynnä mielikuvia paikoista tilanteista ja ihmisistä. Sisältörikkaimmat esineet eivät ole aina niitä kiiltävimpiä tai hienoimpia, mikä on opettanut etsimään merkitystä myös sieltä, mistä se ei suoraan kauneuden kautta paista.

Pienet muistoesineet, kivet, helmet, kolikot ja muut, tuntuvat henkilökohtaisista syistä arvokkailta ja tärkeiltä, mutta ne ovat kiinnostavia myös niiden käsitteellisten ominaisuuksien kautta. Kivet ovat olleet olemassa käsittämättömän kauan. Ne ovat muovautuneet planeetan sisäisissä ja ulkoisissa myllyissä muotoihinsa, jotka kerään. Fossiilit ovat miljoonissa vuosissa mineraaleilla täyttyneitä valoksia eläimistä, joiden muuntu-

neiden ja kehittyneiden evoluution haarautumien kanssa vuorovaikutamme nykypäivänä. Kolikot ovat kulkeneet ties kuinka monen uniikin ja ajattelevan ihmisen kädestä käteen vaihdettaessa, mitä kummallisimpiin tavaroihin ja palveluksiin. Maasta löytynyt muovilammas on voinut olla omistajansa tärkein esine, tai päinvastoin täysin yhdentekevä, ehkä jopa tarkoituksella hylätty, mikä on taas hienossa kontrastissa, minun suhtautumiseni kanssa, kun varjelen sitä tarkoin. Ne ovat ihmeellisiä tavaroita, loputtomine sisältöineen. Ei ole väliä onko sisältö keksitty, opittu tai koettu, se on siellä tallessa.

Mistä päästään aarreharrastukseni vaikeimpaan ajatukseen, kun eihän se tarina oikeasti ole siellä esineessä tallessa. Se on minussa tallessa. Konneveden K-marketin edestä, vuonna 2010 löydetty, tanskalainen kolikko (Kuva 5) ei kerro, millainen sää löytöpäivänä oli. Se ei kerro mihin automme oli parkkeerattu, tai mikä auto meidän perheellä silloin oli. Se ei myöskään kerro miten, kuukauden päästä 13-vuotias. Laura oli vakuuttunut sen onnea tuovista ominaisuuksista, eikä ottanut sitä koko kesänä kaulaansa.

Kuva 5 Tanskan vanhoissa kolikoissa on reikä keskellä, josta sen saa helposti nauhaan roikkumaan.

Vain minä tiedän nuo asiat, ja nyt tietysti te arviolta 40 ihmistä jotka tulette lukemaan tämän opinnäytetyön tänne asti. Voi tietysti olla että joukossanne on joku, joka ei tiedä miltä Konneveden K-marketin parkkipaikka näytti vuoden 2010 kesänä. Suurella to-

dennäköisyydellä on myös joitakuita, jotka eivät tiedä miltä äidin Peugeot 405 näytti tai miltä tuntuu olla kohta 13-vuotias keskisuomalainen tyttö kiipeämässä kuuman auringon lämmittämän auton peräkonttiin, jossa on penkit takaperin. Juuri se on muistojen kauneus ja haikeus. Edes minä, itseilmaisua varsin vakavissaan harjoittava tietoinen ihmiseläin, en voi toiselle ihmiseläimelle ilmaista noiden asioiden kokonaistunnetta, saatikka sitten että jokin pieni esine siihen pystyisi. Ehkä tämä harrastukseni haikeus on ajanut minua tekemään kuvataidetta. Tekemiseni on loputonta yritystä ilmaista tarkalleen jotain mitä säilytän itsessäni. Joskus joku jakaa tarpeeksi samaa tautta, tunnetta, tai ajattelua ja ymmärtää tarkalleen mistä teoksessani on kyse ja se voisi olla se tarkoitus, miksi aarteet ovat harrastus ja taide jotain muuta. Aarteet ovat vain minulle, muiden ei oikeasti tarvitse välittää tanskalaisesta kolikosta, muovilampaasta tai kiven murikasta, vaikka kysyttäessä kerron niistä mielelläni polveilevasti ja yksityiskohtia säästelemättä. Taide on jotain jonka todella toivon että moni näkee ja välittää niin paljon, että käyttää aikaansa sen katseluun. Mitä useampi taideteokseni näkee, sitä suuremmalla todennäköisyydellä, sen näkee joku joka ymmärtää mitä olen siinä ilmaissut. Se on sellainen hiljainen yhteisymmärryksen hetki joita ei voi olla elämässä liikaa. Voisi jopa sanoa ettei niitä voi koskaan olla tarpeeksi.

7 NOSTALGIA JA TUNNEARVO

Nostalgia on tärkeä tunteiden käsittelyn työkalu ja sen vaikutuksia on tutkittu paljon. Nostalgiksi kutsutaan menneisiin tapahtumiin tai aikakausiin liittyvää haikeuden ja kaihon tunnetta, niitä muistellessa. Nostalgiaan suhtautuminen on muuttunut paljon aikojen saatossa. 1700-luvulla nostalgiaa pidettiin vakavana sairautena johon liitettiin kuumeen, pyörtymisen ja mahakivun oireita. Jopa kuolemaa nostalgian takia pidettiin mahdollisena. (Tierney, 2013, kappale 8) Uusissa tutkimuksissa nostalgia näyttäytyy kuitenkin paljon lämpimämmässä valossa. Usein varsin melankoliseksi mieletyllä nostalgialla voikin itse asiassa olla mielialaa nostattavia vaikutuksia. Se voi tukea yksilön kehitystä niin psykologisesti kuin sosiaalisestikin. Nostalgian tunne kiinnittää

ihmistä ympäristöönsä ja omaan henkilöhistoriaansa, luoden elämään merkityksellisyiden tunnetta. (Routledge, C.Arndt, Wildschut, T.Sedikides, C.Hart, 2011, s.4).

Nostalgiaan voi päästä käsiksi esimerkiksi aistiärsyksen kautta, ja ihmisen ympärillä olevilla esineillä voi olla yllättävän laaja vaikutus siihen miten ihminen käsittelee muistojaan ja menneisyyttään. Nostalgia ja muisteleminen kulkevat käsi kädessä, kumpikin vahvistaa toista. Nostalgian haikeuden iskiessä voi päästä käsiksi muistoihin joita ei tiennyt enää muistavansa, ja keskittynyt hetki jossa pyritään mahdollisimman yksityiskohtaiseen muisteluun voi saada ihmisen nostalgiseksi. Muistot ovat taiteilijalla hyödyllinen idea/tieto/mielikuvapankki, josta ammentaa omaan työskentelyyn.

Itse muistojen vaihteleva rakenne voi olla kiinnostava työkalu kuvan luomiseen. Jos muistelen tarkasti jotain lapsuuden tapahtumaa se näyttää hyvin erilaiselta kuin aikuisuuden tapahtuma. Lapsuudessa monet asiat olivat epäselviä ja niiden todellinen tarkoitus tai luonne ei kokemisen hetkenä auennut. Lapsena oli paljon vähemmän tietoa ja aiempia muistoja mihin verrata ja sitä kautta kokemukset ovat hyvin tunnepohjaisia. Niihin liittyy vahvasti se välitön tunnereaktio mitä asia on aiheuttanut, kun taas aikuisilla saman tyyppiset asiat voivat asettua jonkun aiemman jatkoksi tai lisäinformaatioksi jostain ilmiöstä. Aikuisella muistoihin voi liittyä myös erilaista asenteellista vääristymistä kuin lapsena.

Jos otetaan esimerkiksi vaikka suuren kalan saaminen mato-ongella. Lapsi innostuu kalasta ja siitä miten innoissaan muut ihmiset ovat siitä. Tai lapsi voi vaikka pelästyä kalaa tai tulla surulliseksi kun kalalta tulee verta suusta. Ne ovat välittömiä reaktioita ja itse ainakin tunnistan juuri sen reaktion lapsuuden muiston pääsisällöksi. Aikuisella vastaavasta tilanteesta syntyy tietysti myös joku ensireaktio, ehkä jopa hyvin lapsenomainen sellainen. Sitä kuitenkin seuraa nopeasti aivan toisenlaisia ajatuksia. "Onko tämä isompi kuin se minkä sain vuoden 2004 pilkkikisoissa?" "Ei pidä innostua liikaa kun tuo Jarihan sai paljon isomman kalan viime kerralla" "Minkähän ruuan tästä saisi tehtyä?" "Jääkaapissa taisi olla vielä ranskankermaa" ja niin edelleen. Jos tilannetta vertaa visuaalisesti, lapsi katsoo kalaa ja aikuinen katsoo mielessään naapurin Jaria ja

ranskankermapurkkia. Tällaisia eroavaisuuksia tutkimalla voidaan saada taideteokseen intuitiivisesti havaittavia sävyjä ja niillä voidaan korostaa jonkun tilanteen tunnelmaa hyvin monella tavalla.

Uskon että ihmisessä voisi saada aikaan nostalgian tunteita jos taidetta esittää mahdollisimman paljon, lapsuuden muiston visuaalisuutta mukailen. Näissä asioissa ihmiset ovat kuitenkin niin erilaisia että pyrkimys tietoiseen tunteen herättämiseen voi saada aikaan myös vain jotain hiukan tönkköä tai outoa. On helppo luoda henkilökohtaisesti tärkeitä teoksia, jos kuvaa jotain henkilökohtaisesti merkittävää tai selkeää nostalgista muistoa tai aiheita ja luulen tämän niiden asioiden kuvaamisen luontevuuden ja merkityksellisyyden tunteen välittyvän katsojalle. Muiston terävyys tai sumuisuus ja yksityiskohtien korostuminen ovat antaneet viitettä miten voisin kuvata jonkun asian tapahtuneen lapsuuden eri vaiheissa.

Tunnearvo liittyy mielessäni vahvasti nostalgiaan. Nostalgia on suuri tekijä siinä, mikä esine tuntuu tärkeältä ja mikä ei. Pitkä historia jonkun esineen kanssa saa sen tuntumaan arvokkaalta ja herättää nostalgiaa, siihen liittyvien muistojen kautta. Nostalgian ja tunnearvon kautta esineen arvo voi henkilökohtaisessa mielessä, nousta korvaamattomaksi suuren elämänmuutoksen kohdatessa. Tulee mieleeni tilanne muutettuani uudelle paikkakunnalle. Koko ympäristö on vieras ja ympärillä on normeja ja käyttäytymismalleja joita ei voi ymmärtää, mutta kun muuttolaatikot on purettu, koriste-esineet ovat hyllyillä astiat kaapeissa ja taulut seinällä, on ainakin yksi paikka jossa tuntee tietävänsä mitä tehdä ja miten olla. Sieltä tuttujen vanhojen tavaroiden keskeltä on turvallista lähteä kartoittamaan ympäristöään.

8 TEOKSENI

Opinnäytetyöni teososa koostuu 24. pienikokoisesta kuvasta. Kuvat on tehty vaihtelevilla välineillä, erilaisille papereille ja pahveille. Pohjamateriaalit ovat hylkytavaraa muista teoksista, jätöpapereita ja maasta löydettyjä lappusia (Kuva 6) Minusta on kaunis ajatus että teknisen harjoittelun, tutkimisen ja ajatustyön avulla tehdä noinkin vaatimattomasta esineestä jotenkin merkityksellisen. Arkielämän ylijäämänä ympäri nurkia pyörivät kuitit, laskujen kuoret, ostoslistat ja muistilaput ovat kaikille tuttuja, ja ajattelen että se tuttuus tekee teoksistani helposti lähestyttäviä kenelle tahansa.

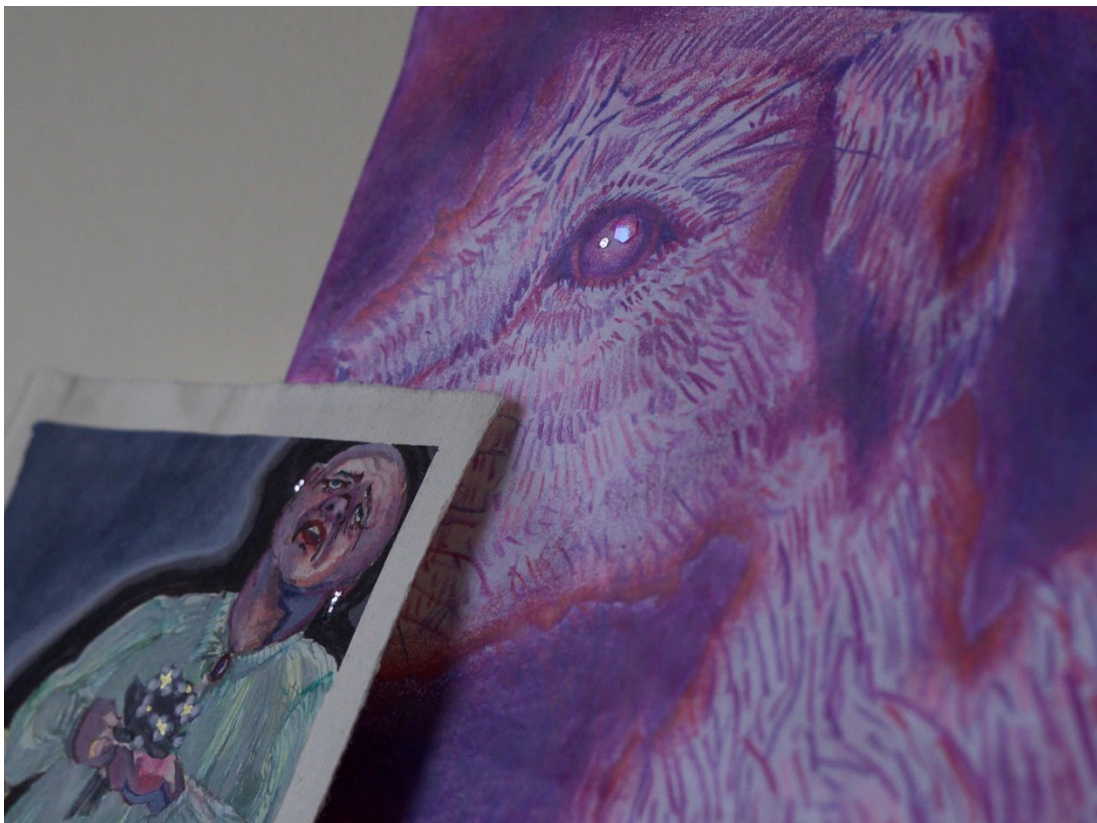
Kuva 6 Esimerkkejä käyttämästäni papereista.

Kutsun teoksiani paperiaarteiksi. Se kuvaa minusta hyvin pyrkimyksiäni, teosten syntyprosessia ja lopputulosta. Hellään hoivaan tuuliajolta napatut pohjat ja niihin, ajan kanssa, luodut tarkat ja yksityiskohtaiset kuvat, synnyttävät merkityksellisen tuntuksen esineen. Sellaisen jota vaistomaisesti pitelee käsissään hyvin varovasti. Aartenomaisuuteen liittyy myös toinen teoksilleni tärkeä teema; henkilökohtaisuus. Teokset ovat pieniä, suuressakin tilassa teosta mennään hyvin lähelle, sitä tarkastellaan nenä pintaa hipoen että yksityiskohdat tulevat huomatuiksi. Olen pyrkinyt poistamaan teoksista taiteen monumentaalisen puolen ja jättämään vain ihmisen hiljaisen intiimin ohikiitävän ajatuksen ja kauneuden kokemuksen. En usko tällaisen taiteen kohtaamisen tavan miellyttävän kaikkia, mutta toivon että ne jotka saavat teoksista jotain irti, saavat jotain intensiivistä. Pyrin teoksissani luomaan kahden ihmisen välisen yhteisymmärryksen kuvan kautta. Ajatuksen siitä että joku on kokenut tämän pienen hetken elämässä samalla tavalla ja samalla tunteella.

Teosten kehystämättömyyden ajattelen palvelevan henkilökohtaisuuden tuntua omalta osaltaan. Olen halunnut jättää auki sen option, että teos ei päädykään lasin taakse sei-

nälle, vaan se voi jäädä kosketeltavaksi ja kevyeksi, vaikkapa lempikirjan välissä pidettäväksi. Seinälle kehystäminenkin on tietysti hieno vaihtoehto ja oikein toimiva tapa vuorovaikuttaa teoksen kanssa. Halusin kuitenkin mahdollistaa myös erilaisen taidekokemuksen joka olisi vaikkapa mukana kulkeva tai laatikosta katsottavaksi ja koskettavaksi nostettava.

Joissain teoksissani on kimalteita. (Kuva 7) Kimalteiden hyvin hillitty ja pienimuotoinen käyttö on asia jota tahdon kehittää. Ihmisen luontainen viehätys kiiltäviin asioihin on minusta kerrassaan kiehtova asia. Se juontaa juurensa syvälle ihmisen kehitykseen, ajalle kun ihminen oli vielä vaeltava laji. Kimaltavuuden huomaaminen ja siitä kiinnostuminen oli elintärkeää, sillä kimallus on luonnossa, useimmiten, virtaavaa vettä. Tämä evoluution kautta syntynyt ominaisuus näkyy edelleen ihmisessä, ympäröivästä kulttuurista riippumatta. (Meert, Pandelaere, M.Patrick, 2013, s.2, 3)

Kuva 7 Esimerkki teoksia, joissa olen käyttänyt yksittäisiä hileitä.

Katsojan kutsuminen tarkastelemaan teosta lähemmin, tällaisen evolutiivisen reaktion avulla, on minusta hauska ajatus. Kimalteiden harjaantunut käyttäminen on kuin tie-

teellinen kepponen, jolla herätellään ihmisessä jotain hyvin alkukantaista mielenkiintoa. Se ei tietenkään itsessään ole kovin pitkälle kantava reaktio, mutta ehkä kimalluksesta johtuva muutaman sekunnin pidempi tarkastelu voi antaa katsojalle paremman käsityksen teoksesta kokonaisuudessaan.

Teosteni kuva-aiheet voivat ensisilmäyksellä vaikuttaa hyvin satunnaisilta, ja sitä ne tiettyyn pisteeseen asti ovatkin. Suurin osa teoksistani on esittäviä kuvia, vaikka harvoin aloittaessani tiedän mitä kuvaan on tulossa. Esittävyys on minusta tarpeellinen elementti kuvissa joita teen. Selkeä liitos olemassa olevaan maailmaan ja sen materiaan tekee kuvasta helposti lähestyttävän ja arkisen, abstraktiin teokseen verrattuna. Itse kuva-aiheista voisi poimia usein toistuvina ainakin ihmisen, pienet esineet ja luonnon. Esimerkki pienesine aiheesta toimii teokseni ”Oortin pilvi”. (Kuva 8)

Kuva 8 Oortin pilvi, 2022

Aiheiden toistuminen selittyy, hyvin suoraan, sen kautta mitä minä pidän kauniina ja millaisten asioiden kauneuden tutkimiseen käytän eniten aikaa. Vaikka käyttämäni

välineet, aiheet ja tekniikat ovat hyvin vaihtelevia, kauneuden tavoittelu on aina läsnä teoksissani. Aina kun pystyn luomaan kauniin teoksen, tunnen onnistuvani taiteilijana.

9 TUNTEET TAIDETTA TEHDESSÄ

Mitä minä tunnen kun maalaan tai piirrän? Istun työpöydän ääreen ja valikoin itselleni paperin. Kevyen riisipaperin palan, paksun nukkaisten grafiikan paperin nurkan tai ehkä taskussa rypistyneen kauppalistan. Joskus teippaan paperin pöytään. Teippejä asetellessani innostun jo mielessäni, teoksen valmistuessa, niiden irrottamisesta. Kuva rajautuu terävästi ja puhdas paperi paljastuu teipin alta. Järjestelen välineet työpöydälle käden ulottuville ja aloitan kuvan tekemisen. Teen satunnaisen oloisesti pieniä merkkejä ja alueita paperille ja sitten korjaan päälle piirtämällä huonot pois. Oikeastaan pienien virheiden ja rumien kohtien tekeminen ja niiden korjaaminen vuorottelevat tekemisessäni loppuun asti. Usein tässä prosessissa löytyy kuin itsestään myös jokin kuva-aihe.

Taiteen tekeminen on samaan aikaan loputtoman ihmeellistä ja tavallisen arkista. Lapsetta katselin vanhojen eläinkirjojen tarkasti piirrettyjä kuvia ja unelmoin siitä että voisin joskus osata tehdä jotain niin upeaa. Tarkasti piirretyt eläinkuvat eivät päätyneet taiteellisen aiheistoni määrittäjiksi, mutta säännöllisin väliajoin piirrän jonkun linnun tai merenelävän ja ihastelen sitä. Kuvittelen kymmenvuotiaan itseni mielessäni ja tunnen syvää ylpeyttä siitä mihin pystyn. Kuvataiteilijan koulutuksen aikana on tietysti muotoutunut uusia tavoitteita ja unelmia, mutta olen kokenut terveellisenä itsetunnon ylläpitäjänä palata niihin unelmiin jotka olen jo saavuttanut, vaikka niiden arvo olisi puhtaasti henkilökohtainen.

Usein teoksen tuottamisen vaiheessa se on vain minua varten. Miellyttävä puuha jonka kautta koen välitöntä yhteyttä kauneuteen. Piirtäminen on keskeneräinen kartta kau-

neuden luo. Seuraan viivoja ja värejä niin pitkälle kuin löydän ja poikkean tutkimattomille alueille, löytääkseni jotain uutta tai vain palatakseni takaisin päin. Se ei ole tieteellistä tutkimusta jossa löydetään kaikkialla päteviä kaavoja ja määritelmiä, vaan enemmän analyysi ihmisen henkilökohtaisista totuuksista ja ilmiöistä. Kun teos on valmis ja sen henkilökohtainen merkitys on löytynyt, voidaan alkaa pohtia sitä mitä muut ihmiset voivat siitä saada. Välittyvätkö itselleni selkeytyneet motiivit ja tunnelmat muille ja kuinka laajasti? Nämä pohdinnat tuntuvat hyvin vaikeilta, jos teoksesta ei ole tullut itselle onnistumisen tunnetta tai siitä ei ole itse löytänyt mitään erityistä tai kaunista.

Aina taiteen tekeminen ei nimittäin onnistu. On huonoja päiviä, joina kynän käteen nostaessaan tietää että onnistumisen mahdollisuudet ovat normaalia matalammat, eikä mahtavan upea aurinkoinenkaan päivä oikeastaan takaa hienojen teosten syntyä. Piirtäminen on kuitenkin lopputuloksesta riippumatta minulle mukavaa ja rauhoittavaa, ja huonot päivät voi käyttää vaikka nopeaan havainnosta luonnosteluun tai muuhun tekniseen harjoitteluun, jonka lopputulos on toiminnassa sivuseikka.

Taiteen historiasta ja nykytaiteilijoistakin voidaan löytää tekijöitä, joille nimenomaan luomisen tuskaisuus ja ahdistus ovat tärkeitä työkaluja tekemiselle. Tietynlainen vakavuus tai tekemisen vaikeuden ilmaus voi varmasti antaa myös uskottavuutta, usein rankasti kyseenalaistetulle ammatinvalinnalle. Negatiiviset tunteet ja niiden tutkiminen toimivat myös merkityksellisinä ja vahvasti katsojalle välittyvinä sisältöinä. Taiteen tuskaisuudessa on minulle henkilökohtaisesti sellaisen ongelma, että se jättää hyvin vähän varaa epäonnistumiselle. Jos teoksen luominen olisi tuskallisten tunteiden läpikäymistä, saattaisin helposti alkaa olettaa että ikään kuin palkintona kaikesta siitä kärsimyksestä syntynyt teos on aina loistava ja merkittävä.

Nykytaiteessa on tuskaisuuden rinnalle noussut myös iloa ja onnellisuutta pursuava taide ja taiteellinen työskentely. Itse koen samaistumista tuohon puoleen enemmän. Kun teoksen luominen on miellyttävää, en koe että menettäisin niin paljon vaikka vain murto-osa työskentelyn tuotoksista olisi esittely kelpoisia. Onnellisuus on myös tietynlainen suojamuuri. Tunnen että ilmaistessani suurta innokkuutta tekemistäni koh-

taa, ympärillä olevien ihmisten on vaikeampi kyseenalaistaa tekemistäni. Epäilyjä taiteilijan työn tarpeellisuudesta ei kehdata sanoa ääneen, ettei vain tuhota tätä onnen hetkeä toiselta. Huomaankin, että epävarmoissa tilanteissa ja uusien ihmisten kanssa, puhun taiteesta joko en lainkaan tai sitten hyvin pitkälti vain henkilökohtaisen onnellisuutta ruokkivan näkökulman kautta. Tiedän että tällainen tapa on huono siinä mielessä että, koen aidosti että omassa taiteessani on myös jotain muille ihmisille välittyvää merkitystä ja tarkoitusta, ja se on varmasti myös kiinnostavaa ihmiselle joka yli-päättään päätyy puhumaan taiteesta kanssani. Tähän ja muihin taiteilijaidentiteetin ilmaisun ongelmiin olen alkanut tehdä korjausliikettä hyvin manuaalisella prosessilla, jossa pyrin tunnistamaan tarkasti ne hetket, kun on välttämättömintä olla itsevarma tekemisestään, ja sitten vain toteutan sitä itsevarmuutta ikään kuin kylmästi itsestäni irrallaan. Saatan näyttelyn avajaisissa, pääni sisällä, kiusaantua puheistani tai pelätä että kaikki virheeni huomataan, ja kehut vedetään takaisin, mutta niin kuin kipeä eläin talsii saalistajan edessä näyttämättä karvan värähdykselläkään heikkouttaan, luotan siihen että epävarmuuttani ei ole olemassa niin kauan kun en sitä katseen alla ilmaise. Tällä ajatuksella olen opetellut teoksistani puhumista ja itseni edustamista kuvataiteilijana, ja tunnen sen olevan koko ajan helpompaa ja vähemmän valheellista.

Teoksia tehdessä koen tärkeäksi irrottautua äsken mainitsemistani taiteen tekemisen ja esittämisen jälkiseuraamuksista. Jos jo teosta tehdessä alkaisin puimaan ajatteleeko joku että se on nolo tai huono, olisi hyvin vaikea saada mitään tehdyksi. Jo teoksen aloittaminen tarkoittaisi noiden epämiellyttävien hetkien ja ajatusten kohtaamista, mikä ei kannustaisi tutkimaan saatikka epäonnistumaan. Tällä hetkellä taiteen tekeminen tuntuu minusta hyvältä, ihmeelliseltä, arkiselta, levolliselta ja ihan oikeasti tarpeelliselta ja niinä hetkinä kun se ei noilta asioilta tunnu niin otan tyhjän paperin sijaan eteeni viivoitetun ja yritän kirjoittamalla selvittää miten näin on päässyt käymään.

10 TUNTEET TAIDETTA KATSOESSA

Taiteen katsomisesta tehdään joissain ympäristöissä aivan sietämättömän kaukaista ihmiselle. Taiteesta puhutaan kuin jostain salaisesta mystiikasta, jonka merkitykset ovat auki vain harvoille ja valituille. Tällainen taidepuhe ei kerta kaikkiaan käy järkeen. Jokainen ihminen voi saada taiteesta jotain hyvää elämäänsä. Taidetta tehdään niin monenlaista että jokainen voi löytää mieleistään kun lähtee galleriaan tai museoon katsomaan. Pienillä paikkakunnilla se voi vaatia enemmän vaivannäköä jos ei omalla kylällä ole taidetta nähtävillä.

Julkinen taide on yleistynyt valtavasti ja tulee yleistymään vielä paljon lisää yhä useampien kuntien tehdessä päätöksiä prosenttiperiaatteen käyttöönotosta. Prosenttiperiaate tarkoittaa sitä että vähintään yksi prosentti julkisen rakentamisen kustannuksista käytetään julkisentaiteen hankintaan. (Taiteen edistämiskeskus, 2022, kappale 1). Tämä on minusta loistava edistys askel taiteen katsomisen kannalta. Vaikka moni saattaa terveyskeskuksen odotusaulassa ajatella jotain ihan muuta kuin vastakkaisen seinän maalausta, maalaus voi silti vaikuttaa ihmiseen. Julkinen taide voi parhaimmillaan olla kutsu muunkinlaisen taiteen ääreen ja tehdä taiteilijoita yleisemmin tunnetuiksi ihmisten keskuudessa. Haluan uskoa että pienen paikkakunnan torille tuotu teos vaikuttaa positiivisesti kylän asukkaisiin vaikka suurin osa kommentteista voi olla tyyliä “Oisivat istuttaneet mieluummin vaikka puun siihen”.

Voisiko olla että luonnonkauneus omalta osaltaan täyttää kauneuden kaipuuta? Luonnon herättämät tunteet ovat ainakin itselläni melko erilaisia taiteeseen verrattuna. Luonnon kauneus herättää arvostuksen ja pienuuden tunnetta, ja ajatuksia ihmisen paikasta maapallolla osana jotain suurempaa. Taideteoksen kanssa ihminen on ikään kuin tasa-arvoinen. Teos välittyy ihmiseltä ihmiselle, eikä sitä katsota ylöspäin samalla tavalla miten luonnonmuodostelmia ja ilmiöitä helposti katsoo.

Nykytaide on kaikessa laajuudessaan tutkimassa tätä luonnon tuottamaa kauneuden kokemusta. Suuren installaation edessä, tai jopa sisällä, teoksen kokeminen muistuttaa

enemmän luonnon kokemista kuin ihmislähtöisen itseilmaisun kokemista. Monumentaaliset veistokset herättävät herkemmin samoja ajatuksia kuin siirtolohkareet tai valtavat puut, eivätkä tunnu verrannollisilta vaikkapa pienen taulun kanssa. Suuret installaatiot ja niiden kokeminen on kiinnostavaa juuri siksi että vaikka ne tuntuvat samalta kuin luonnon kauneus tai arkkitehtuuri, ne saattavat silti ilmaista jotain yhtä inhimillistä ja lähestyttävää kuin pieni vesivärimaalaus. Tästä herää kiinnostava ajatus siitä voisiko todella pieni kaksiulotteinen teos koskaan tuntua luonnonkauneuden katsomiselta? Onhan luonnossa myös pienikokoisia kohteita kukkia, eläimiä ja pikkukiviä. Niiden kuvaamisessa taiteessa, teoksen tyydyttävyys liittyy osin myös säilyvyyteen, johon olen pyrkinyt teoksessa ”Muisto isomaksaruohosta” (Kuva 9). Luonnossa pienet asiat ovat katoavaisia ja muuttuvia, ja taide teos voi mahdollistaa niiden kauneuden kokemisen milloin vain vuodenajasta tai säästä riippumatta. Ehkä taideteos kukasta ei tunnu samalta kuin kukan katsominen, mutta ainakin siinä voi olla jotain samoja ihmisilmälle merkittäviä osasia ja eloisuutta.

Kuva 9 Muisto isomaksaruohosta, 2022

Minusta on ihanaa katsoa taidetta. Yksi suurista nautinnoista taiteessa on se kun joku on ikään kuin kuvittanut jonkun ajatuksen tai havainnon jonka luulin olevan muille käsittämätön tai tarkoitukseton. Siitä syntyy syvä samaistumisen tunne.

Taidekokemus on minusta parhaimmillaan juuri yhteisymmärrystä. Katson teosta ja voin hetken aikaa ymmärtää toista ihmistä kaikkine hienovaraisine piirteineen. Voin kokea uusia asioita ja tunteita toisen ihmisen kiteyttämänä, kauniilla tavalla esitettyinä. Taiteilijana voin myös kokea erilaisia taiteen tekemisen prosesseja, kuvitellessani siveltimen vetojen raskautta, tai uuden laseerauksen herättämää ihmetystä, ovathan ne tuttuja omasta toiminnasta. Mitä enemmän taidetta katsoo ja ajattelee, sitä suuremmaksi ja laajemmaksi ymmärrettyjen teosten määrä kasvaa. Haluan uskoa että tämän kautta kasvaa myös ymmärrettyjen ihmisten määrä.

Mitä enemmän oppii ympäröivistä ihmisistä sitä enemmän on mahdollista oppia itsestään. Jatkuva peilailu muiden reagointiin ja toimintaan auttaa sisäistämään omia ominaisuuksia ja ajattelua. Hyvin toteutettujen taideteosten uskon pystyvän samaan. Ne voivat toimia pintoina, joihin verrata omaa itseään ja tunteitaan. Tässä ajassa, jossa yksinäisyys on monen arkea, toivoisin että taide nostaisi päätään juuri näine inhimillisine ominaisuuksineen. Olisi lohdullista jos yksinäinen löytäisi kaipaamaansa reflektointipintaa gallerioista ja museoista, että ne toimisivat turvaa tuovina tiloina, joissa käsitellä omaa itseään suhteessa ympäröivään maailmaan. On turhaa eritellä hyvinvointia edistävä taide erilliseksi nykytaiteenkentästä. Ketään ei myöskään palvele pelkistys, jossa yhteisölliset askarteluhetket ja osallistavat toimintapläjäykset ovat ainoina taiteen muotoina onnellisuutta lisääviä, vaikka ne ihania ovatkin.

11 LOPUKSI: MITÄ SAIN SELVILLE?

Voiko taiteilija olla muuta kuin taiteilija? En ole ihan varma. Ajatukset ovat vähän kesken. On niin paljon kiinnostavia kirjoja, uusia näkökulmia ja upeita teoksia. Olisi kai pitänyt alkaa lukea silloin vuonna 2018 tätä koulua aloitellessa. Voisi olla tämä

opinnäytetyökin muutakin kuin epämääräinen tunne mahdollisten oivallusten lähestymisestä ja haahuilevaa kysymysten esittämistä. Ehkä tämä kaikki mitä mielessä juoksee, tulee tiivistymään joksikin tarpeelliseksi ja tulen sen pikkuhiljaa sisäistämään.

Kirjoitin tähän opinnäytetyöhön kaiken sen mitä alussa vannotin vältteleväni. Silmissäni siinsi taiteen tekemistä konkreettisesti eteenpäin vievä tieteellinen tutkimus jonka validiutta ei voisi minkään alan asiantuntija kyseenalaistaa. Ajattelin puhtaalla objektiivisuudella sivuuttavani henkilökohtaiset hullutukseni aarteisiin, kiviin ja hyvän mielen kaunokirjalliseen tunnelmointiin ja oman taiteeni sisäänpäin kääntyneisiin keloihin.

Jos olet, hyvä lukija, ollut hyvin tarkka, voinet huomata, että epäonnistuin niin tieteellisen tekstin tuottamisessa, kuin mainitsemieni hullutusten välttelyssäkin, kerrassaan kokonaisvaltaisesti. Huomasin nopeasti kirjoittamista aloittaessani etten pysty saavuttamaan kunnianhimoisia tavoitteitani. Eihän minulla ole minkäänlaisia valmiuksia tuottaa tieteellistä kirjallisuutta. Kai tämän huomion terävämpi olisi voinut jo koulutuksen sisällöstä päätellä. Opinnäytetyön tekeminen on kuitenkin avannut tietoisuuttani omista arvoistani ja motiiveistani taiteen suhteen. Olen löytänyt päämääriä työskentelyyni ja tiedän millaisiin ajatuksiin ja tietoon tukeutua kun ne päämäärät sumentuvat. Kuvitteleman yleishyödyllisyys ja tarkoitus tälle tekstille, on supistunut minuun itseeni, juuri niin subjektiiviseksi, sisäänpäin kääntyneeksi ja itseriittoiseksi kuin pahimmissa kuvitelmissa syksyllä aloittaessani ajattelin. Olen myös ymmärtänyt miten kaukainen, jopa maaninen, ajatus minulla kirjoittamisesta ja taiteesta silloin oli. Olen vain pieni toukkanen, ehkä vasta lehden pintaan kiinnittynyt muna taiteenalalla ja aion sokeasti luottaa siihen, että se on täysin hyväksyttävää ja oikein. Lupaan yrittää sitä objektiivista tiedetaidetekstiä sitten kolmenkymmenen vuoden päästä uudestaan, mikäli sinne asti elän. Nyt vain piirtelen, maalailen, luen ja kirjoitan, kaikessa rauhassa ja tyytyväisyydessäni.

LÄHTEET

International labour organization. Child labour. <https://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm> Haettu 16.5.2022

Meert Katrien, Mario Pandelaere, Vanessa M. Patrick. 2013. Taking a shine to it: How the preference for glossy stems from an innate need for water. Journal of consumer psychology. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1054.3138&rep=rep1&type=pdf> Haettu 27.4.2022

Opetushallitus. Kuka olen ja mitä osaan. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kuka-olen-ja-mita-osaan> Haettu 16.5.2022

Routledge, C.Arndt, Wildschut, T.Sedikides, C.Hart. 2011. The past makes the present meaningful: Nostalgia as an existential resource. Journal of personality and social psychology. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1091.7986&rep=rep1&type=pdf> Haettu 27.4.2022

Taiteenedistämiskeskus. 2022. Prosenttiperiaate. <https://www.taike.fi/fi/prosenttiperiaate1> Haettu 16.5.2022

Tierney John. 2013. What is nostalgia good for? Quite a bit, Research Shows. New York Times, <https://www.nytimes.com/2013/07/09/science/what-is-nostalgia-good-for-quite-a-bit-research-shows.html> Haettu 16.5.2022

Wikipedia. 2017. Amatööri. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Amat%C3%B6%C3%B6ri> Haettu 27.4.2022